בעזהשי"ת

מה טבו אהליך יעקב משכנותיך ישראל (כד, ה)

הנה מרן רבינו זלה"ה **בברך משה** (בפרשתן) ביאור בהקדם דברי הגמרא (פסחים פח.) אמר רבי אלעזר מאי דכתיב (ישעיהו ב, ג) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו', אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק, אלא לא כאברהם שכתוב בו הר שנאמר (בראשית כב, יד) אשר יאמר היום בהר ה' יראה, ולא כיצחק שכתוב בו שדה שנאמר (בראשית כד, סג) ויצא יצחק לשוח בשדה, אלא כיעקב שקראו בית שנאמר (בראשית כח, יט) ויקרא את שם המקום ההוא בית אל. וצ"ב מהו החשיבות במה שיקראו את מקום המקדש בית ולא הר ושדה.

ומבאר על פי מה דמתאמרא משמיה **דהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע** (הובא בספר פתגמין קדישין את כא) על מאמרם ז"ל (מגילה כט.) עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, כי גם בתי ישראל הכשרים עתידין שיקבעו בארץ ישראל, והלא הדברים קל וחומר, ומה בתי כנסיות המיוחדים רק לכמה שעות ביום לתורה ולתפילה יקבעו בארץ ישראל, על אחת כמה וכמה בתי ישראל אשר התנהגו בתוכם בקדושה ובטהרה, וקיימו שם מצוות ומעשים טובים כל היום וכל הלילה, ודאי שעתידין להקבע בארץ ישראל, עכלה"ק.

ובזה פירוש הכתוב (בראשית כח, טז) וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, כי יעקב איש תם יושב אהלים באהלו של תורה, ושם השיג קדושה גדולה והשראת השכינה, אך דבר זה לא ידע שגם בתי ישראל הכשרים יש בהם אותה קדושה, אכן כאשר שכב במקום ההוא ושם נגלה אליו כבוד ה', אז נתגלה לו שיכול האדם להשיג קדושה עליונה אף בעת שהוא ישן בביתו ואינו נמצא בבית המדרש, ולזה אמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי.

ולפי"ז יתבאר היטב דברי הגמרא הנ"ל, כי הרבותא הוא שהבית המקדש יקרא בשם 'בית' כמו שכתוב אצל יעקב 'בית קל', להורות שזהו נתחדש אצל יעקב אבינו אשר גם 'בתי' בני ישראל יש להם קדושה גדולה ועתידין להקבע במקום המקדש.

ועל פי זה ביאור הכתוב בפרשתן, שהכתוב משבח את בני ישראל שמתנהגים בדרך התורה הן בביתם והן בבתי מדרשות, וזהו מה טבו 'אהליך יעקב', אלו הבתי בני ישראל שמתנהגים בם בקדושה ובטהרה, 'משכנותיך ישראל', אלו הבתי מדרשות שעוסקים בם בתורה ובעבודה. עכ"ד הנחמדים.

ונראה לבאר בענין זה באופן אחר, בהקדם מה דאיתא בגמרא (ברכות ח.) דר' יוחנן תמה איכא סבי בבבל, דהרי כתיב (דברים יא, כא) למען ירבו ימיכם על האדמה, דהיינו דדוקא בארץ ישראל יש אריכות ימים, אבל כיון שראה דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר היינו דאהני להו. ומבאר המהרש"א כיון שעתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל (מגילה כט.), על כן נחשב ללומדים ומתפללים בהם כאילו הם 'על האדמה' בארץ ישראל, ומש"ה יזכו לאריכות ימים.

ויש להוסיף נופך כי לפי דברי הרה"ק מבארדיטשוב זלה"ה שהזכרנו לעיל, שגם בתי ישראל הכשרים עתידין שיקבעו בארץ ישראל, לפי"ז יש לומר כי נשי בעי חיי, וגם הנשים אף שאינם לומדים תורה בבתי מדרשות, מ"מ יש להם אפשרות לזכות לאריכת ימים בחוץ לארץ, כיון שכל בתי ישראל עתידין להקבע בארץ ישראל, ע"כ נחשב להם גם עתה כאילו הם בארץ ישראל 'על האדמה', לפי דברי המהרש"א ז"ל הנ"ל, ובזכות זה תזכו לאריכות ימים ושנים.

ובזה יבוא על נכון ביאור הכתוב, כי הכתוב מרמז לנו גדולת בני ישראל כי הגם שהם יושבים בחוץ לארץ יש להם זכותא דארץ ישראל בכל מקומות מושבותיהם, וזהו **מה טבו אהליך יעק"ב**, בית יעקב אלו הנשים, **משכנותיך ישראל**, אלו האנשים, כי בין האנשים ובין הנשים יש להם זכות ארץ ישראל, כי כל בתי בני ישראל עתידין לקבע בארץ ישראל, ובזכות זה מאריכין להם ימים ושנים.

וידוע מה דמתאמרא משמה דהאי צדיקת **אמה של מלכה הרה"ק מהר"נ מראפשיין זלה"ה**, שפירשה מאמר הכתוב (תהלים קכב, א) **שמחתי באומרים לי בית ה' נלך**, ששמחה היא לה באומרים לי', הכוונה כשאומרים הרי את מקודשת לי', שאז בית ה' נלך, מתחילין הנשים לילך לבית הכנסת להתפלל. ולפי דברינו יש לפרש, שמחתי באומרים לי, דהיינו כשאומרים הרי את מקודשת לי', ועומדים לבנות בית נאמן לה' ולתורתו, כי בית ה' נלך, הבית הישראלי ילך אתנו לארץ ישראל ויקבע במקום המקדש בעגלא בזמן קרוב.

ועפ"ז יתבאר המדרש פליאה (הובא בקדושת יו"ט פ' קרח), כיון שראה דוד מה שאמר קרח כי כל העדה כולם קדושים, מיד פתח ואמר (תהלים ל, א) מזמור שיר חנוכת הבית לדוד וגו', ולפי הנ"ל יובן כי מהלשון רבוי 'כל העדה כולם' קדושים, הבין שקאי גם על הנשים כי כולם בין האנשים ובין הנשים כולם קדושים, והכוונה שכולם יש להם זכותא דארץ ישראל, לכן פתח ואמר מזמור שיר חנוכת 'הבית' לדוד, לרמז שהקדושה בא להם משום שעתידין בתיהם לקבע בארץ ישראל, ומשום זה נקרא המקדש בשם 'בית', ולזה מסיים דוד ואמר, ארוממך ה' כי דילתני ולא שמחתי אויבי לי, כי בזכות שעתידין לקבוע בארץ ישראל יש לנו עכשיו ג"כ דין ארץ ישראל, ובזכות זה יאריכון ימים ושנים ולא יוכלו השונאים לשלוט בבני ישראל, וזהו ולא שמחת אויב לי, והבן.

❖ ❖ ❖

הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב וגו', הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה (כג יב – כד).

בגמרא (סנהדרין קה:) **א"ר אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות** (ברכת מה טבו אהליך יעקב), ופי' רש"י דכל הברכות נתהפכו לקללה כמו שהי' כוונת בלעם מתחלה, והקשו המפרשים במה שונה ברכת 'מה טובו' שלא נתהפך לקללה משאר ברכות.

ויש לומר בהקדם דברי **הכנסת יחזקאל** בפרשתן, לפרש המדרש על הפסוק ויקם בלעם בבוקר (כב, נא), אמר לו הקב"ה כבר קדמך אברהם שנאמר (בראשית כב, ג) וישכם אברהם בבוקר, והוא תמוה, והביא שם העובדא הידוע אצל **מרן הרה"ק השר שלום מבעלוא זי"ע** שהי' דר בשכינתו ערל נפח אחד שהי' דרכו לקום בבוקר השכם אחר חצות לילה לעסוק במלאכתו, ואשתו הצדיקת כשהיתה שומעת קול הקורנס של הנפח היתה מעוררת את בעלה באמרה הנפח כבר מכה בקורנס, ויהי היום שהוא הקדוש קם בבוקר השכם עוד טרם נשמע קול הקורנס, ובאותו יום מת הנפח, ואמר שכל חיותו היה ממה שבעבודתו הוא הי' מעורר אותו לעבודת הבורא, ועתה שקם מקודם לו הפסיק חיותו כרגע.

ובזה פירש דברי הגמ' (ברכות ז:) על הפסוק (חבקוק א יג) למה תחריש כבלע רשע צדיק 'ממנו', דדוקא צדיק ממנו (שהוא צדיק יותר מן הרשע אבל אינו צדיק גמור) בולע, אבל צדיק גמור אינו בולע, ופירש הכנס"י על פי דרכו, שהכוונה ד'צדיק ממנו' היינו שהוא לומד עדיין ממעשי הרשע, אזי יש לו להרשע חיות ממעשיו ויש לו אחוזה בהצדיק, אבל אם הוא צדיק גמור מעצמו אז אין להרשע שום אחוזה בו ואין בכחו לבלעו, ובזה פי' הגמ' (גיטין ז.) דמר עוקבא שלח לו לר' אלעזר דרשעים עומדין עליו לצערו, ושאל לו אם למוסרם למלכות, שלח לו ר' אלעזר, השכם והערב עליהן לבית המדרש והם כלים מאליהם, ומפרש דר' אלעזר הבין מקושית מר עוקבא שלומד מדרכיהם לעבודת הבורא ית"ש ועי"ז יש בכוחם לשלוט בו, שלח לו השכם והערב לבית המדרש, שיעשה המצות ביותר חשק וזריזות ממה שהם עושים מעשיהם כדי שלא ישלטו עליו, ובזה מבאר המדרש וישכם בלעם בבוקר, אמר לו הקב"ה כבר קדמך אברהם, דבלעם חשב דע"י קימתו בבוקר יהי' לו איזה אחוזה בישראל שילמדו ישראל ממנו, אמר לו הקב"ה שכבר למדו זאת מאאע"ה, ובזה מבאר הקרא הן עם לבדד ישכון שיש להם כל ההדרכות בעבדות ה' מעצמם, ובגוים לא יתחשב שאינם צריכים ללמוד מהגוים, עכת"ד.

ובדרך זה אפשר לבאר גם הפסוק להלן, **הן עם כלביא יקום** דהם משכימין השכם בבוקר ואין לומדין ממעשה הגוים, ולכך **לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה**, שאין להרשעים חיות בעולם דאין להם אחוזה בישראל ובעבודתם.

ובזה יובן היטב דברי הגמרא, **כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות**, אמאי ברכת 'מה טבו' לא נתהפך לקללה כשאר הברכות, ולפי דברינו י"ל כי כל הברכות כשברכם הי' כוונתו להיפך ח"ו, לבד מברכת מה טובו אשר בזו היתה כוונת בלעם רצוי' שיעמדו ישראל בבוקר בבתי כנסיות ובתי מדרשות ללמוד ולהתפלל, כדי שיהי' להגוים אחוזה בישראל ח"ו על ידי שילמדו מהם, אבל גם זה לא עמד לו, כדהשיבו הקב"ה דגם זה כבר למדו מאברהם אבינו, ולא יהי' לו שום אחוזה בהם.

ברכת מזל טוב

לנכדי היקר מו"ה **צבי שיפף** הי"ו

ולאביו חתני היקר מו"ה **ישראל שיפף** הי"ו

לרגל הולדת בתו /נכדתו ריזל תחי' למזל טוב ובשעטומ"צ